

Мовно-літературна галузь

Освітній компонент:

Мови корінних народів та національних меншин України

Навчальна програма з болгарської мови та читання (складник типової освітньої програми) для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти українською мовою навчання

Результати навчання

На кінець II циклу навчання

Здобувач / здобувачка початкової освіти (учень / учениця):

1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення власного естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;

3) висловлює свої думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;

4) оцінює індивідуальне мовлення – своє та інших учнів, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

<i>II цикл (3-4 клас)</i>		
<i>П/П</i>	<i>Загальні результати</i>	<i>Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:</i>
<i>до пункту 1</i>		
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію.
1.2	Перетворює усну інформацію	На основі почутого малює схеми, таблиці, добирає ілюстрації; передає інформацію стисло і вибірково; переказує текст за різними завданнями.
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою.
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Визначає за допомогою вчителя тему, основні ідеї усної інформації; обговорює зміст, форму та окремі деталі простих текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб..

1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює власні думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; пояснює свої погляди, спираючись на власний досвід, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її.
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди, підтверджуючи їх прикладами; враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди.
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні й несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає певні засоби художньої виразності в тексті; може використати їх у власному мовленні; створює невеличкі за обсягом і прості медіапродукти за допомогою вчителя (або самостійно)
1.8	Регулює власний емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого / побаченого; ввічливо спілкується, використовуючи у власному мовленні формули мовленнєвого етикету.
до пункту 2		
2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів.
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє головне і другорядне в тексті; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів.
	Збагачує	Розповідає про власні почуття та емоції від

2.3	естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	прочитаного тексту; описує емоції літературних персонажів та відтворює їх під час інсценування.
2.4	Оцінює текст	Висловлює власне ставлення до змісту прочитаних творів, образів літературних персонажів, думки з приводу простих медіатекстів та наводить аргументи до власних висловлювань, використовуючи текст або спираючись на свій досвід, інші джерела інформації.
2.5	Обирає тексти для читання	Самостійно обирає книжку для читання; пояснює свій вибір метою читання (для задоволення власних читацьких інтересів, пошуку потрібної навчальної / цікавої інформації)
2.6	Перетворює інформацію	На основі тексту малює /добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно; складає план, таблицю.
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює сюжет, кінцівку, місце подій, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує з репліками під час театралізації тощо).
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише розбірливо рукописними буквами, в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, урахувавши мету та адресата, дотримуючись норм літературної мови; користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює (за допомогою вчителя або інших дорослих) прості медіатексти, використовує певні форми їх презентації.
3.2	Взаємодіє онлайн	Створює короткі письмові повідомлення і обмінюється ними.
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки власного письма самостійно (або за допомогою інших) та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування.
до пункту 4		

4.1	Аналізує мовні явища	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками.
.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.

Результати навчання та пропонований зміст з болгарської мови та читання для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти	
3 клас	
Сучасна болгарська літературна мова	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: розуміє усне мовлення вчителя; розуміє зміст коротких текстів (6–7 речень); розуміє діалогічні та монологічні усні тексти, побудовані на засвоєному мовному матеріалі; розуміє в цілому усні тексти, що містять незнайомі слова (1–1,5%); розуміє короткі автентичні (усні) тексти за допомогою контексту або рідної говірки.</p>	<p>Сприйняття усної інформації Розвиток вмій і навичок аудіювання: – розуміння змісту усного тексту за допомогою контексту; – розуміння змісту усного тексту за допомогою мовної здогадки на основі засвоєного мовного матеріалу; – розуміння змісту усного тексту за допомогою власного мовного досвіду учнів як носіїв болгарської говірки.</p>
<p>Учень/учениця: правильно вимовляє слова з ненаголошеними голосними; правильно вимовляє слова з дзвінкими та глухими приголосними; дотримується орфоепічних норм щодо інтонування речень; висловлює згоду/незгоду; вміє просити пробачення та відповідно реагувати у відповідь; висловлює співчуття, пропозиції, відмову, схвалення/несхвалення,</p>	<p>Говоріння (діалогічне та монологічне мовлення) Розвиток зв'язного монологічного мовлення. Формування вмій щодо укладання: – усного переказу; – повідомлення, висловлення; – опису явищ та об'єктів; – реплік для діалогу (запитання/відповіді) як його основи.</p>

<p>ставлення (негативне або позитивне) тощо.</p>	<p>Розвиток навичок діалогічного мовлення. Формування вмінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ставити запитання; – відповідати на запитання; – реагувати на репліки. <p>Провокування та активізація інтересу до вивчення літературної мови за допомогою варіативних засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – мовні засоби; – ситуативні завдання; – ігрові завдання; – аудіо- і відеоматеріали.
<p>Змістова лінія «Читаємо»</p>	
<p>Очікувані результати</p>	<p>Зміст навчання</p>
<p>Учень/учениця:</p> <p>виразно читає вголос з відповідним наголосом та інтонуванням;</p> <p>читає вголос та мовчки з повним розумінням (обсяг тексту – до 350 друкованих знаків);</p> <p>читає зі швидкістю 50–70 слів за хвилину;</p> <p>читає і розуміє нескладні автентичні різнопланові тексти (вірші, тексти пісень, оголошення), написи (вивіски, цінники, адреси);</p> <p>розуміє мову ігор, загадок, скоромовок.</p>	<p style="text-align: center;">Читання</p> <p>Оволодіння технікою читання (правильна вимова слів та інтонування з урахуванням пунктуаційних знаків).</p> <p>Різновиди читання (вголос, мовчки).</p> <p>Ознаки читання (плавне, свідоме, правильне, виразне, чітке).</p> <p>Поступове формування навичок роботи з текстом (читання з розумінням, аналіз змісту, визначення головної думки, пошук відповідей на запитання тощо).</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>має знання про болгарську усну народну творчість: казки, легенди (2–3), колядки (2–3), скоромовки, лічилки (3–4), загадки (4–5), приказки, прислів'я (4–5), вірші (5–6);</p> <p>має уявлення про малі фольклорні форми (загадки, скоромовки, прислів'я, дитячий ігровий фольклор), народні та літературні казки болгарських і зарубіжних авторів, прозові твори (оповідання, уривки з повістей), поезію</p>	<p>Тематика спілкування:</p> <p>І. Суспільні та країнознавчі теми</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Україна – наша Батьківщина. 2. Болгарія – наша історична батьківщина. 3. Українська та болгарська як державні європейські мови. 4. Слов'янська писемність. 5. Болгари в Україні. 6. Довкілля. Природа рідного краю та її збереження. 7. Свята і народні звичаї. 8. Народна творчість. 9. Культура та мистецтво.

<p>(вірші для дітей, пейзажна лірика) та їх особливості; має уявлення про болгарські народні звичаї, обряди, шанобливо ставиться до народних і сімейних традицій; знає тематичні групи слів, що відображають специфіку матеріальної болгарської культури з урахуванням культури болгар, які проживають в Україні (назви відрізків часу, місяців, професій, одягу та взуття); знає твори болгарських письменників про природу, дітей, їхні стосунки в сім'ї, школі; знає видикнижок, структурні елементи книги, її призначення.</p>	<p>10. Мовленнєвий етикет. II. Побутові теми 1. Знайомство. 2. Я і моя родина. 3. Моя рідна оселя. Наше подвір'я. 4. Моя вулиця. Наші сусіди. 5. Наша школа, наш клас. 6. Людина. Зовнішній вигляд. Характер. 7. Що ми їмо? 8. Посуд та його призначення. 9. Одяг та взуття. 10. Календар. 11. Розпорядок дня. Особиста гігієна. 12. Вільний час. 13. У транспорті. 14. У магазині. 15. У лікаря. III. Природознавчі теми 1. У світі тварин. 2. У світі рослин. 3. У світі птахів. 4. Природні об'єкти (ліс, гори, озера, море, річки тощо). 5. Пори року (зима, весна, літо, осінь). Погода.</p>
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця: пише зі швидкістю 20–30 знаків за хвилину; правильно пише слова з вивченими орфограмами; розрізняє на письмі буквосполучення, що передають один звук, і фонему, які відповідають різним звукам; пише на слух слова, словосполучення, прості речення та короткі тексти (4–6 речень);</p>	<p style="text-align: center;">Письмо</p> <p>Розвиток графічних вмінь та навичок. Написання переказів (70–80 слів). Складання плану переказу за допомогою вчителя. Написання диктантів (50–70 слів). Формування навичок самоперевірки. Основи редагування письмового тексту.</p>

<p>пише переказ почутого, прочитаного або за малюнком; пише під диктовку; редагує текст (у межах вивченого); вміє написати листівку-вітання.</p>	
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: сприймає прості медіапродукти(комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо); бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів; висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів.</p>	<p>Візуальні медіа – фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина), малюнок як джерело інформації. Комікси.</p> <p>Аудіовізуальні медіа – мультфільми (улюблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: диференціює зв'язний текст та розрізнені за змістом речення; визначає тему і головну думку тексту; ділить текст на складові; вміє підбирати заголовки; визначає абзаци; розрізняє тексти за типами; редагує текст (у межах вивченого).</p>	<p style="text-align: center;">Текст</p> <p>Повторення та поширення поняття про текст. Тема і головна думка тексту. Структура тексту. Заголовок. Абзац. Типи текстів (розповідь, опис, міркування).</p>
<p>Учень/учениця: складає прості речення різного виду; розрізняє речення за метою висловлювання; дотримується регламентованого порядку слів у реченні; розрізняє головні та другорядні члени речення; дотримується правил пунктуації.</p>	<p style="text-align: center;">Синтаксис</p> <p>Поширення поняття про речення. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні) та за емоційним забарвленням (окличні й неокличні). Питальні речення (з питальним словом; з питальною часткою). Головні та другорядні члени речення. Загальне уявлення про регламентований порядок слів.</p>
Учень/учениця:	Морфологія

диференціює частини мови (в межах вивченого);
правильно відмінює дієслова в теперішньому, минулому і майбутньому часах (усно та на письмі);
правильно утворює означені форми іменників, порядкових числівників і прикметників;
вживає загальні й означені форми іменників, порядкових числівників і прикметників;
лічить до 100;
вживає прості форми наказового способу;
утворює і вживає в мовленні ступені порівняння прикметників;
відтворює морфологічний аналіз (у межах вивченого матеріалу).

Загальне уявлення про граматичні ознаки частин мови (на практичній основі).

Формування вміння знаходити частини мови в тексті.

Іменник. Рід і число іменників (повторення та розширення).

Загальна та означена форма (утворення форм, вживання, вимова та правопис).

Власні й загальні назви (правопис).

Скорочені іменники.

Прикметник.

Рід і число прикметників (повторення та розширення).

Загальна та означена форма (утворення означених форм; вимова та правопис).

Загальне уявлення про ступені порівняння прикметників.

Дієслово (повторення та розширення).

Особа і число дієслова.

Допоміжне дієслово СЪМ (4 форми – позитивна, негативна, питальна, питально-негативна): вживання, вимова і правопис.

Спостереження за формами часу дієслова в текстах:

– теперішній (4 форми);

– майбутній (4 форми);

– минулий (4 форми);

– вимова і правопис.

Загальне уявлення про наказовий спосіб (утворення та вживання простих форм).

Числівник.

Повторення та розширення поняття про числівник (кількісні й

	<p>порядкові числівники). Загальна та означена форми порядкових числівників. Вживання числівників від 1 до 100.</p> <p>Займенник. Розширення поняття про займенник. Особові займенники (відмінкові форми; повні та скорочені форми; вживання, вимова та правопис). Присвійні займенники (повні та скорочені форми; вживання, вимова та правопис). Питальні займенники (вживання, вимова та правопис). Вказівні займенники (вживання, вимова та правопис). Прийменник (частотні прийменники; подвоєння прийменників <i>с/сьс, в/във</i>; вимова та правопис). Вживання, вимова і правопис часток (<i>ли, ще, не, да</i>).</p>
<p>Учень/учениця: визначає структуру слова; розрізняє основу та закінчення як частини слова; враховує норми вимови та правопису префіксів; враховує норми вимови та правопису артиклів; виділяє в тексті споріднені слова; розрізняє похідні й непохідні слова.</p>	<p>Будова слова Повторення і розширення знань про будову слова: – основа і закінчення; – вимова та правопис префіксів; – вимова та правопис артиклів.</p> <p>Словотворення Споріднені слова. Похідні слова.</p>
<p>Учень/учениця: знає букви алфавіту та їх звукове значення; розрізняє голосні й приголосні звуки; розрізняє тверді й м'які приголосні; розрізняє глухі й дзвінкі приголосні;</p>	<p>Фонетика Повторення та розширення поняття про звуки і букви. Вимова і правопис. Формування навичок подолання діалектних відхилень на фонетичному рівні.</p>

<p>робить звуковий та звуко-буквений аналіз слів; моделює структуру слів (кількість звуків і складів, наголос); знаходить у тексті слова без наголосу та вміє пояснити вимову та правопис енклітик та проклітик (ненаголошених слів).</p>	<p>Загальне уявлення про звукові зміни. Вимова, правопис і перевірка написання ненаголошених голосних. Вимова, правопис і перевірка написання глухих/ дзвінких приголосних. Загальне уявлення про слова без наголосу.</p>
---	--

<p>Учень/учениця: розуміє значення слів; розрізняє пряме й переносне значення слова (в межах вивченого); розрізняє антоніми та синоніми; вміє користуватися орфографічним словником; вміє користуватися двомовним словником.</p>	<p>Лексика Значення слова: – однозначні й багатозначні слова; – пряме й переносне значення слів; – синоніми; – антоніми. Формування навичок подолання діалектних відхилень на лексичному рівні. Основи роботи зі словниками: – орфографічний словник; – двомовний словник. Засвоєння тематичних груп слів.</p>
--	---

4 клас

Сучасна болгарська літературна мова

Змістова лінія «Взаємодіємо усно»

Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: розуміє усне мовлення вчителя: завдання, прохання, інструкції тощо; розуміє усні короткі тексти (до 8 речень): оголошення, діалоги, вірші, пісні тощо; сприймає і розуміє аудіозаписи висловлювань носіїв літературної мови, що звучать у повільному темпі (1–1,5 хв.); аудіотексти, що містять до 2 % невідомих слів і окремих граматичних явищ, про значення яких можна здогадатися з контексту або за допомогою рідної говірки.</p>	<p>Сприйняття усної інформації Аудіювання Розвиток вмінь і навичок аудіювання. Аудіювання незнайомого художнього тексту (звучання – 2–3 хв.). Аудіювання незнайомого науково-популярного тексту (звучання – 1–2 хв.). Розвиток образного мислення. Розвиток уваги та пам'яті. Формування і розвиток навичок розуміти мовлення носіїв літературної мови.</p>

	Розуміння змісту тексту за допомогою контексту та мовної здогадки на основі засвоєного мовного матеріалу і власного мовного досвіду учнів.
<p>Учень/учениця: висловлює короткі повідомлення; розповідає про певні події; переказує зміст прочитаного або прослуханого тексту; описує явища та об'єкти; переконує співрозмовника в чомусь; висловлює своє ставлення до предмета обговорення; правильно і швидко реагує на репліку співрозмовника; створює діалог у стандартних ситуаціях спілкування; створює мікродіалог, виступаючи у певних ролях; чує й виправляє помилки у власній усній мовленнєвій практиці.</p>	<p>Говоріння (монологічне та діалогічне мовлення) Монологічне мовлення: – зв'язне висловлювання (повне, розгорнуте, завершене) обсягом 7–8 речень; – переказ тексту; – опис певних подій; – опис явищ та об'єктів. Діалогічне мовлення: – складання діалогів за схемами: діалог – обмін думками, діалог – домовленість, діалог – розпитування (обсяг висловлювання кожного співрозмовника – 4–5 реплік); – рольові ігри за темою; – інсценування прочитаного тексту. Подолання діалектних відхилень в усній мовленнєвій практиці (в межах вивченого).</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: виразно читає вголос згідно з орфоепічною нормою (наголос, редукція голосних, асиміляція приголосних, інтонування); читає вголос та мовчки з повним розумінням (обсяг тексту – до 500 друкованих знаків); читає зі швидкістю 80–105 слів за хвилину; розуміє нескладні автентичні різнопланові тексти (вірші, тексти пісень, оголошення), написи (вивіски, цінники, адреси);</p>	<p style="text-align: center;">Читання</p> <p>Розвиток навичок свідомого читання (вголос або мовчки): – читання ланцюжком; – вибіркоче; – в особах; – переглядання тексту для відповіді на запитання; – читання з певним завданням (граматичним або літературним). Формування вміння робити висновки за змістом прочитаного,</p>

<p>розуміє мову ігор, загадок, скоромовок; читає текст, що містить невідомі (до 1 %) і нові (до 1 %) слова, з використанням двомовного словника.</p>	<p>про розкриття автором теми, зображення подій і героїв. Формування інтересу до читання. Виховання емоційного ставлення до літературних творів.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <p>має знання про болгарську усну народну творчість, літературні твори, які відображають специфіку болгарської культури з урахуванням досвіду болгар, що проживають на території України, знає напам'ять вірші (8–10), уривки з вивчених творів (2–3), загадки (4–5), прислів'я (5–6), календарно-обрядові пісні, колядки (1–2);</p> <p>знає тематичні групи слів, що відбивають специфіку болгарської матеріальної культури (назви рис характеру людини, транспортних засобів);</p> <p>має уявлення про пригодницькі, фантастичні художні твори, присвячені дітям, їхнім стосункам, взаєминам у сім'ї, школі, природі, різним порам року, ставленню людей до природи, про твори з мотивами пошани до традицій болгарського народу, твори, які містять морально-етичні поняття, гумор;</p> <p>знає назви та зміст 2–3 казок, 2–3 творів, які вивчалися протягом навчального року;</p> <p>має уявлення про навчальну, художню та довідкову літературу, про жанрове і тематичне багатство книжкових фондів;</p> <p>уміє називати автора за уривком знайомого твору, розпізнавати дитячі</p>	<p>Тематика спілкування:</p> <p>I. Суспільні та країнознавчі теми</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Україна – наша Батьківщина. 2. Болгарія – наша історична батьківщина. 3. Українська та болгарська як державні європейські мови. 4. Слов'янська писемність. 5. Болгари в Україні. 6. Довкілля. Природа рідного краю та її збереження. 7. Свята і народні звичаї. 8. Народна творчість. 9. Культура та мистецтво. 10. Мовленнєвий етикет. <p>II. Побутові теми</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Я і моя родина. 2. Моя рідна оселя. Наше подвір'я. 3. Моя вулиця. Наші сусіди. 4. Наша школа, наш клас. 5. Людина. Зовнішній вигляд. Характер. 6. Що ми їмо? 7. Посуд та його призначення. 8. Одяг та взуття. 9. Календар. 10. Розпорядок дня. Особиста гігієна. 11. Вільний час. 12. У транспорті. 13. У магазині. 14. У лікаря. <p>III. Природознавчі теми</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природні об'єкти (ліс, гори, озера, море, річки тощо). 2. Пори року (зима, весна, літо, осінь). Погода.

<p>книжки, знаходити інформацію про назву книги, її автора; знає, як оформлена книжка (обкладинка, корінець, сторінка, текст, нумерація сторінок, ілюстрації, зміст); уміє вживати набуту інформацію у власному мовленні.</p>	
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця: записує на слух слова, словосполучення, речення та короткі тексти (до 6–8 речень); пише зі швидкістю 25–35 знаків за хвилину; пише диктанти різних типів; описує предмет, особу, явище; вміє оформити лист, листівку-вітання; пише короткий переказ прочитаного, почутого; пише короткі твори за малюнком або серією малюнків; редагує текст самостійно або за допомогою правописного словника; знаходить і виправляє помилки у власній письмовій мовленнєвій практиці (в межах вивченого матеріалу).</p>	<p style="text-align: center;">Письмо</p> <p>Удосконалення письмового мовлення.</p> <p>Види письмових робіт: – диктант (70–90 слів); – переказ (70–100 слів); – твір (50–90 слів).</p> <p>Правила редагування тексту в межах засвоєних мовних знань і мовленнєвих умінь і навичок (скорочення, заміна, додавання, переміщення).</p> <p>Удосконалення навичок самоконтролю та самоперевірки.</p> <p>Подолання діалектних відхилень у письмовій мовленнєвій практиці учнів (у межах вивченого).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: сприймає прості медіапродукти (комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо); бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів;</p>	<p>Візуальні медіа – фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина), малюнок як джерело інформації. Комікси.</p>

<p>висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів;</p> <p>створює за допомогою вчителя прості візуальні медіа (фотографії, онлайн-повідомлення).</p>	<p>Аудіовізуальні медіа – мультфільми (улюблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах).</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»</p>	
<p>Очікувані результати</p>	<p>Зміст навчання</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>вміє знаходити ключові слова;</p> <p>визначає тему та головну думку тексту;</p> <p>розрізняє науково-популярний і художній тексти;</p> <p>редагує текст шляхом скорочення, заміни, додавання, переміщення (в межах вивченого).</p>	<p style="text-align: center;">Текст</p> <p>Розвиток уявлень і знань про текст:</p> <ul style="list-style-type: none"> – типи текстів; – структура; – тема тексту; – головна думка; – ключові слова. <p>Розвиток умінь визначати тему та головну думку тексту.</p> <p>Розвиток уміння добирати заголовок до тексту. Розвиток умінь та навичок редагування тексту.</p> <p>Поняття про стилі текстів. Порівняння художнього та науково-популярного текстів.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>складає прості речення;</p> <p>розрізняє та називає види речень за метою висловлювання;</p> <p>дотримується регламентованого порядку слів у реченні;</p> <p>розрізняє головні, другорядні, однорідні члени речення;</p> <p>утворює складні речення за зразком;</p> <p>розрізняє пряму та авторську мову;</p> <p>дотримується правил пунктуації (в рамках вивченого матеріалу).</p>	<p style="text-align: center;">Синтаксис</p> <p>Поширення знань про речення.</p> <p>Головні члени речення (підмет і присудок).</p> <p>Поняття про другорядні члени речення (додаток, узгоджене і неузгоджене означення, обставина).</p> <p>Поняття про однорідні члени речення.</p> <p>Складне речення (загальне уявлення).</p> <p>Сполучники (<i>и, а, но</i>).</p> <p>Поняття про пряму мову.</p> <p>Авторська мова.</p> <p>Звертання.</p> <p>Пунктуація.</p> <p>Елементарні поняття про синтаксичний аналіз речення.</p>

<p>Учень / учениця: правильно відмінює дієслова усно і на письмі; правильно утворює означені форми іменників, порядкових числівників і прикметників; лічить до 1000; диференційовано вживає загальні та означені форми іменників, порядкових числівників і прикметників; вживає прості й складні наказові форми дієслова; диференціює часи дієслова (в рамках вивченого); вживає дієслова у позитивній, питальній, негативній, питально-негативній формах; вміє правильно ступенювати прикметники; робить морфологічний аналіз частин мови.</p>	<p>Морфологія Повторення та удосконалення понять про граматичні ознаки іменних частин мови (повторення та розширення). Особливості творення означених форм іменників, прикметників та порядкових числівників: – залежно від граматичного роду; – залежно від синтаксичної функції. Дієслово. Перша, друга та третя дієвідміни. Теперішній і майбутній часи (повторення і розширення). Минулий закінчений час. Минулий незакінчений час. Наказовий спосіб (прості та частотні складні форми). Прикметник (повторення та розширення). Ступенювання прикметників (вимова та правопис). Числівник (повторення та розширення): загальна та означені форми. Види числівників за складом (прості, складні, складені). Вживання числівників від 1 до 1000. Займенник: – розряди (особові, присвійні, зворотний, питальні, вказівні та відносні); – вживання повних та коротких форм (повторення та розширення); – відмінкові форми. Морфологічний аналіз частин мови.</p>
<p>Учень / учениця: аналізує будову слова;</p>	<p>Будова слова Узагальнення знань про будову слова:</p>

<p>визначає основу слова; знаходить корінь, префікс, суфікс, артикль;</p> <p>розрізняє похідні та непохідні слова; знаходить у тексті споріднені та складні слова; застосовує споріднені слова або форми слова для перевірки правопису; правильно пише складні слова; утворює форми слів (у межах вивченого).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – основа та закінчення слова; – визначення кореня слова; – визначення префіксів; – визначення суфіксів; – визначення артиклів. <p style="text-align: center;">Словотвір</p> <p>Узагальнення і розширення знань про словотворення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – похідні слова; – споріднені слова; – складні слова. <p>Використання різних форм слова при укладанні речення.</p>
<p>Учень/учениця:</p> <p>враховує на письмі чергування звуків, редукцію голосних, асиміляцію приголосних; правильно пише слова з подвоєними приголосними; дотримується норм літературної вимови та правил правопису (в рамках вивченого); фіксує діалектні відхилення в усному мовленні (у рамках вивченого); виправляє помилки, зумовлені впливом рідної говірки.</p>	<p>Фонетика</p> <p>Регресивна асиміляція приголосних:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вимова та правопис. <p>Редукція ненаголошених голосних:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вимова та правопис. <p>Подвоєні приголосні (вимова та правопис).</p> <p>Чергування Я//Е, Ъ//Ø, Е//Ø, Ø//Ъ, ЪР//РЪ, ЪЛ//ЛЪ.</p> <p>Наголос у слові, словосполученні, реченні (словесний, логічний).</p> <p>Розвиток навичок подолання діалектних відхилень на фонетичному рівні.</p> <p>Виправлення помилок, що зроблені під впливом рідної говірки.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>підбирає синоніми та антоніми до слова; знаходить в тексті омоніми; вживає вивчені фразеологізми; користується орфографічним словником; користується двомовним словником.</p>	<p style="text-align: center;">Лексика</p> <p>Розширення поняття про синоніми, антоніми, омоніми.</p> <p>Загальне уявлення про фразеологізми.</p> <p>Розвиток навичок подолання діалектних відхилень на лексичному рівні.</p>

Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти

II цикл навчання:

Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях:

критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію;

на основі почутого може створювати асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями;

виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення невеличкого власного висловлювання;

визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; коментує зміст текстів, зокрема медіатекстів, зіставляє із власними спостереженнями, враховує думки інших осіб;

висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її;

висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди;

обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створює прості медіатексти відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; за необхідності використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів;

описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету;

Сприймає, аналізує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду:

прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів;

пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює висновки на основі інформації, виявленої в тексті; пояснює зміст простих медіатекстів;

описує емоційний стан персонажів, співпереживає;

висловлює власне ставлення до прочитаних або прослуханих творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту медіатексту;

розуміє мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти;

на основі тексту створює простий план, таблицю;

експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації).

Висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу з дотриманням норм літературної мови:

пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює невеличкі тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації;

знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного.

Досліджує індивідуальне мовлення при використанні мови для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами та аналізує їх у межах тем за програмою:

аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.